

Název předmětu: Kultura a interpersonální komunikace	Kód předmětu: KKULI	Semestr: PS 2009	Datum odevzdání práce: 23. 12. 2009
Fakulta – univerzita – město: FMK – UTB - Zlín			Pořadové číslo práce: 2
PŘÍJMENÍ (kapitálkami): FEKAR	Křestní jméno: Zdeněk	Verze: první	
E-mail: zdenek.fekar@gmail.com			Stupeň studia: magisterský
Studentské číslo: K09130			
Imatrikulační ročník: 2009			Typ studia: kombinovaný
Studijní program/obor: Marketingové komunikace			
Název práce: Interpretace obálky knihy George Ritzera Mcdonaldizace společnosti			
Hodnocení práce:			

Prohlašuji, že jsem na celé seminární práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.

V Praze dne 23. prosince 2009

.....
podpis studenta

Obsah

1. Úvod práce	4
1.1 Objekt výzkumu	4
1.2 Hypotéza práce	4
1.3 Struktura práce	4
2. Referenční rámec práce	5
3. Analýza a interpretace titulní strany	5
3.1 Popis titulní strany knihy, její hlavní motivy a symboly	5
3.2 Jiné země, jiné symboly	6
4. Závěr práce	7
5. Přílohy	9
Použitá literatura	15

1. Úvod práce

Cílem této práce je interpretace titulní strany knihy George Ritzera *McDonaldizace společnosti*. K analýze jsem si zvolil jak české vydání z nakladatelství Academia, tak pro srovnání dvě polská vydání Wydawnictwa Muza. Česko-polské srovnání jsem zvolil záměrně, jelikož oba národy k sobě mají jazykově i kulturně blízko, zároveň však mají odlišnou historickou zkušenost, což je zjevně vidět i na odlišném přístupu k tvorbě obálky analyzované knihy. Pro porovnání zde uvádím i dvě americká vydání i německou stroze korektní verzi.

1.1 Objekt výzkumu

Objektem mého výzkumu jsou tedy uvedené knižní obálky. S využitím metod sémiotické, naratologické a diskurzivní analýzy je mým cílem analyzovat, jaké tyto obálky sledují marketingové a komunikační cíle a jaké využívají komunikační strategie a manipulativní techniky.

1.2 Hypotéza práce

Hypotézou mé práce je, že tak, jak autor píše o mcdonaldizaci jako určitému způsobu formátování společnosti pomocí jednotných nástrojů a postupů obdobně, jako podle jednotného manuálu na celém světě vyrábí a prodává svoje hamburgery firma McDonald's, tak také nakladatelé Ritzerovy knihy zvolí pro její prodej obálku do jisté míry podle jednotného mustru, ale s tím, že se jednotlivá jazyková vydání budou odlišovat právě jinými diskurzí masové komunikace v závislosti na kontextu té které národní kultury.

Hlavním cílem všech komunikátů tedy bude ukázat, že autor píše o globálním trendu, který směřuje k unifikaci celé společnosti. Odlišné bude sémioticko-narativní zpracování podle toho, zda autor obálky bude chtít více zvýraznit hrozbu globalizačního procesu, nebo spíše zvolí neutrální zpracování.

1.3 Struktura práce

V první části práce rozeberu českou verzi obálky. Popíšu všechny hlavní motivy a symboly, které dle mého názoru obsahuje, a zařadím je do sociálně historického kontextu české společnosti.

Ve druhé části práce obdobně podrobím analýze jak obě polská vydání, tak také americkou a německou verzi.

V závěru práce poté shrnu výsledky svého zkoumání a v závislosti na zjištěném potvrdím nebo vyvrátím výše stanovené hypotézy.

2. Referenční rámec práce

Z rešerše, kterou jsem před touto prací provedl (je samostatnou přílohou seminární práce) mimo jiné vyplývá, že Ritzerem zavedený pojem „mcdonaldizace“ lze považovat za synonymum předmětového hesla „globalizace“. V určité zkratce se dá říct, že právě Ritzer je ten, kdo stanovuje komunikačně pragmatický přístup k problematice globalizace a že tedy interpretace jeho textu formou obálky knihy Mcdonaldizace společnosti určuje masově komunikační diskurz této problematiky.

3. Analýza a interpretace titulní strany

3.1 Popis titulní strany knihy, její hlavní motivy a symboly

Česká verze obálky zřetelně oslovuje českého čtenáře. Na obálce jsou Hradčany, celonárodně srozumitelný symbol českého státu. Nebezpečí symbolizuje neklidné, rudě hořící nebe. Obálce vévodí tank, přijíždějící po dlažbě Karlova mostu do centra Prahy. Tank obklopují davy slepých lidí.

Tank je zjevně dominantním symbolem obálky knihy. Češi zažili ve své novodobé historii příjezd tanků třikrát, pouze jednou to byl ale příjezd radostný, a to v roce 1945, kdy tehdejší Protektorát Čechy a Morava od německé nadvlády osvobodily převážně sovětské, lokálně ale i americké tanky. Tanky osvoboditelů tak nahradily

trpkou zkušenost s šokujícím příjezdem říšských německých tanků v roce 1939, bohužel v roce 1968 pozitivní konotace spojované s příjezdem tanků nahradilo rozhořčení z příjezdu okupačních tanků vojsk armád socialistického Varšavského paktu.

Je na obálce tank osvoboditel, nebo tank uchvatitel? Nápovědou je stylizace tanku do podoby amerického hamburgeru. Krátce po pádu socialistického režimu jsme v mladé české demokracii vnímali mcdonaldovský hamburger jako symbol svobody, volného trhu, liberální společnosti.

Na rozdíl od vyspělejší západní společnosti pro nás hamburgerové restaurace McDonald's představovaly i určitý luxus, do nedávna odpíraný blahobyť. Karbanátek patří k tradičním českým jídlům, ten americký je sice méně chutný, dobovou cenou ale představoval spíše exkluzivní jídlo, než levné fast-foodové stravování.

Navzdory tomu, že společnost v době vzniku obálky byla bezpochyby velmi proglobálně naladěná, nenechává nás obálka na pochybách, co se nám snaží sdělit. Hořící nebe symbolizuje špatné časy, tank zjevně připomíná sovětskou okupaci v roce 1968. Čeká nás amerikanizace, zglajchšaltování, které zatím odmítáme vidět – proto ti slepci postávající podél mostu.

3.2 Jiné země, jiné symboly

V polštině již existují dvě vydání knihy. První se objevilo na trhu v roce 1999 (obr. 5 v přílohouvé části), druhé o čtyři roky později (obr. 6).

První vydání na mne působí, jako by autor obálky přesně netušil, o čem kniha je, případně nechtěl vyjádřit žádný konkrétní postoj. Možná, že obálka vznikla příliš narychlo. Kromě očekávatelného symbolu hamburgeru jí dominuje busta antického myslitele, jehož hlavu výtvarník korunoval hamburgerem. Samozřejmě toto pojetí je také možné interpretovat tak, že hamburger nahrazuje symbol mozku, domnívám se ale, že to ve skutečnosti nebylo záměrem tvůrců obálky – je to příliš prvoplánové a hlavně, velmi odbyté. Kdyby chtěli tvůrci symbolizovat, že v našich hlavách mozek postupně nahradí hamburger, jistě by to šlo udělat elegantněji, resp. jednoznačněji.

V tomto případě není zcela jasné, zda jde prostě o hamburger připlácnutý na hlavu, nebo neumělou hřítku symbolizující mozek.

Druhé vydání se mi zdá polštější, přitom ztvárnění obsahu je velmi jednoduché a čitelné. Polská společnost se dříve než naše a navíc aktivněji osvobodila od komunismu, lidé masově stávkovali pod prapory odborové organizace Solidarność. Tvůrce druhé polské obálky zachoval symbol aktivní společnosti bojující pod praporem svých ideálů. Ideály nyní zjevně nahrazuje konzumní životní styl. Globální ideály komerční společnosti zde srozumitelně symbolizuje hamburger umístěný na praporu, pod ním nová polská společnost hájí své zájmy.

Za zmínku zde stojí německá verze obálky. Je velmi strohá, neobsahuje nic než karbanátek (mimočodem, podle snímku jde o vlajkový produkt McDonald's, hamburger Big Mac, který všude ve světě slouží k sestavování ekonomického indexu vypovídajícího o životní úrovni dané společnosti). Chvíli mi vrtalo hlavou, jestli Němci obálku skutečně jenom odbyli, nebo jestli ta strohost je účelná. Domnívám se, že ano: tamní společnost dodnes velmi citlivě vnímá, že to bylo právě Německo, které rozpoutalo v lidské historii zatím nejbrutálnější válečný konflikt. A třebaže se Němci velmi změnili k lepšímu, vyrovnali se se svou minulostí a nyní naopak patří k těm, kteří prosazují demokracii, jistě by bylo velmi problematické ztvárnit na obálce něco, co se v daném případě asi nabízí, čili nějaká paralela nástupu globalizace s dřívějším nástupem nacismu. Většina z nás by takovou, jistě pochopitelnou, grafickou zkratku považovala zároveň za velmi nevkusnou.

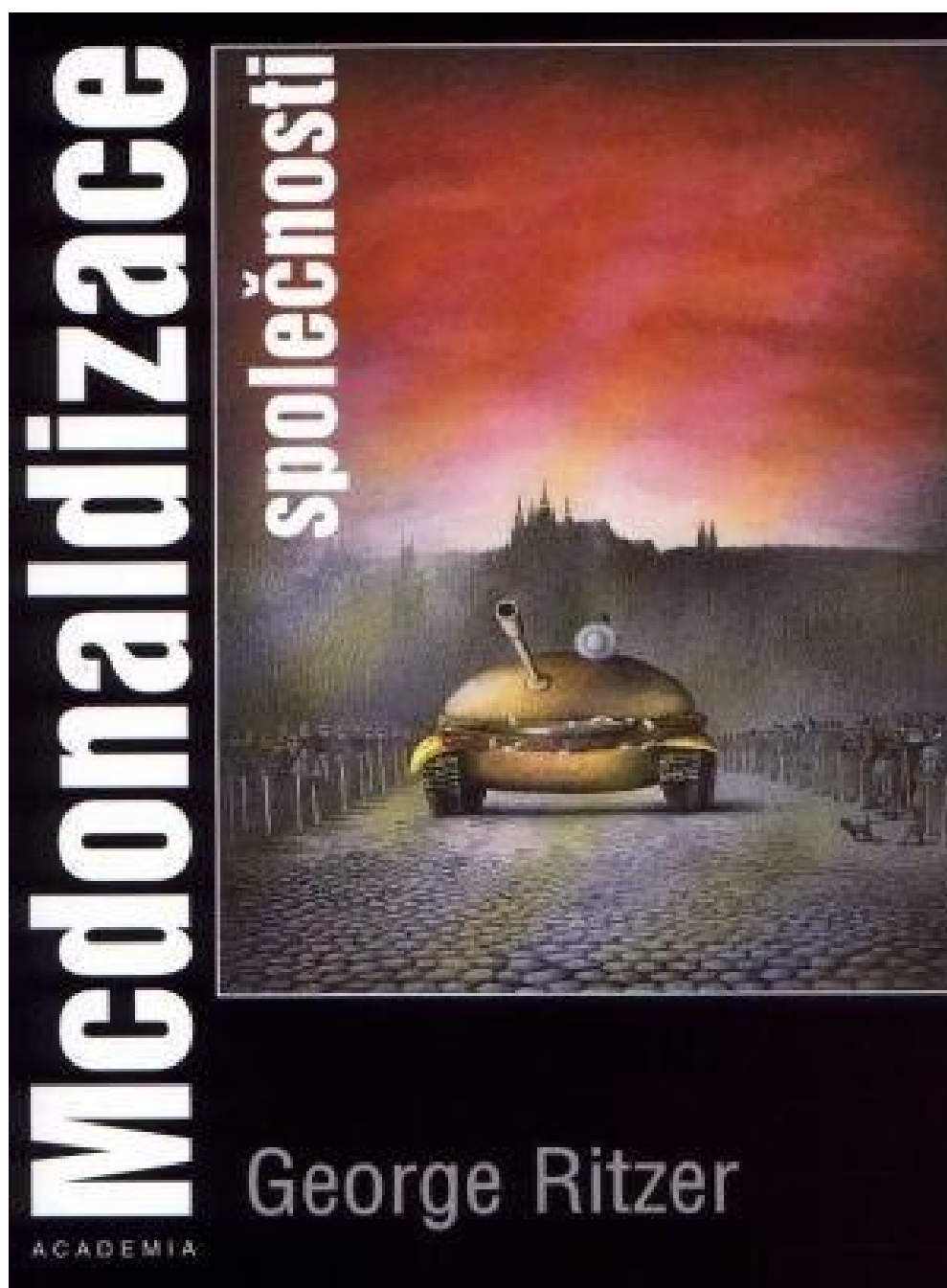
Moc se mi líbí americká verze obálky z roku 2000. Jedním ze všeobecně známých symbolů firmy McDonald's je jejich klaun. Ten si na obálce výsměšně pohrává s celou planetkou Zemí, která mu leží u nohou. McDonald's (čili globalizace) je tady pánem světa – ta zkratka je tak srozumitelná a čitelná kdekoli na světě, že je v podstatě geniální!

4. Závěr práce

Jak vyplývá z této práce, a názorně z jednotlivých verzí obálek, které jsou přílohou této práce, pojem mcdonaldizace je zcela jednoznačně všude na světě vnímán jako

synonymum pojmu globalizace, tedy procesu, který směřuje k určité jednotné, unifikované podobě lidské společnosti. V závislosti na historické zkušenosti cílových skupin v jednotlivých zemích a tedy na tom, zda je postoj společnosti k procesu globalizace spíše neutrální nebo negativní potom i výtvarné zpracování obálky obsahuje jednoznačnou interpretaci mediálního textu George Ritzera.

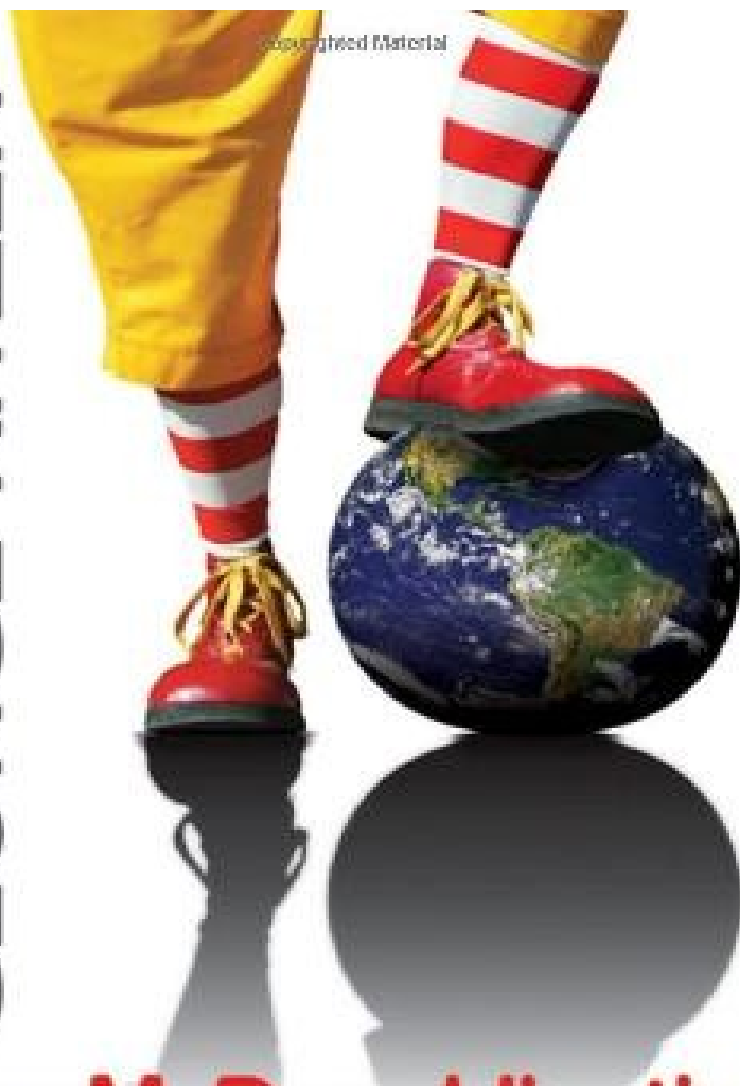
5. Přílohy

Obr. 1: České vydání (Academia 1996)

GEORGE RITZER

The McDonaldization
of Society 5

Obr. 2: Americké vydání (Pine Forge Press 2000)

McDonaldization

The Reader

GEORGE RITZER

Obr. 3: Americké vydání (Pine Forge Press 2000)

George Ritzer

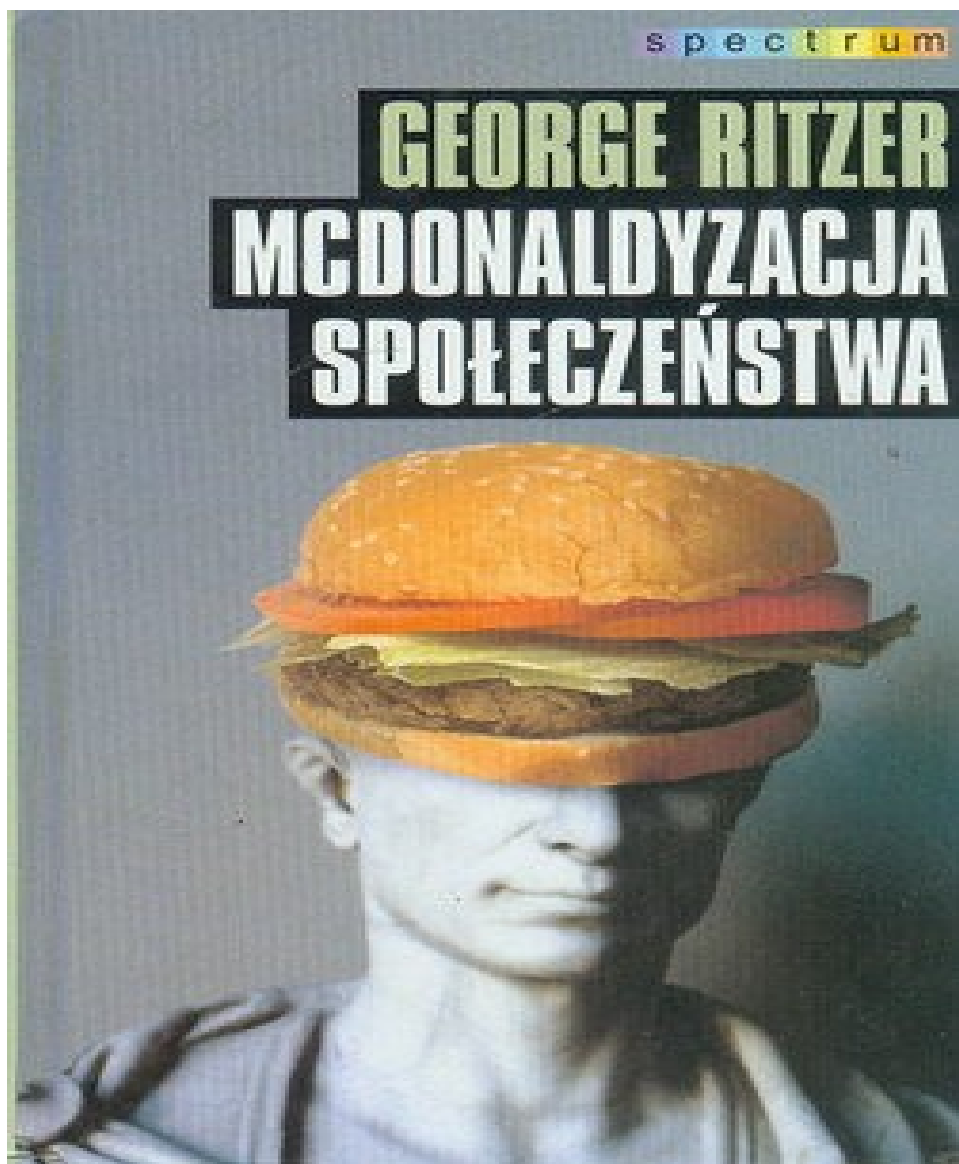

Die McDonaldisierung der Gesellschaft

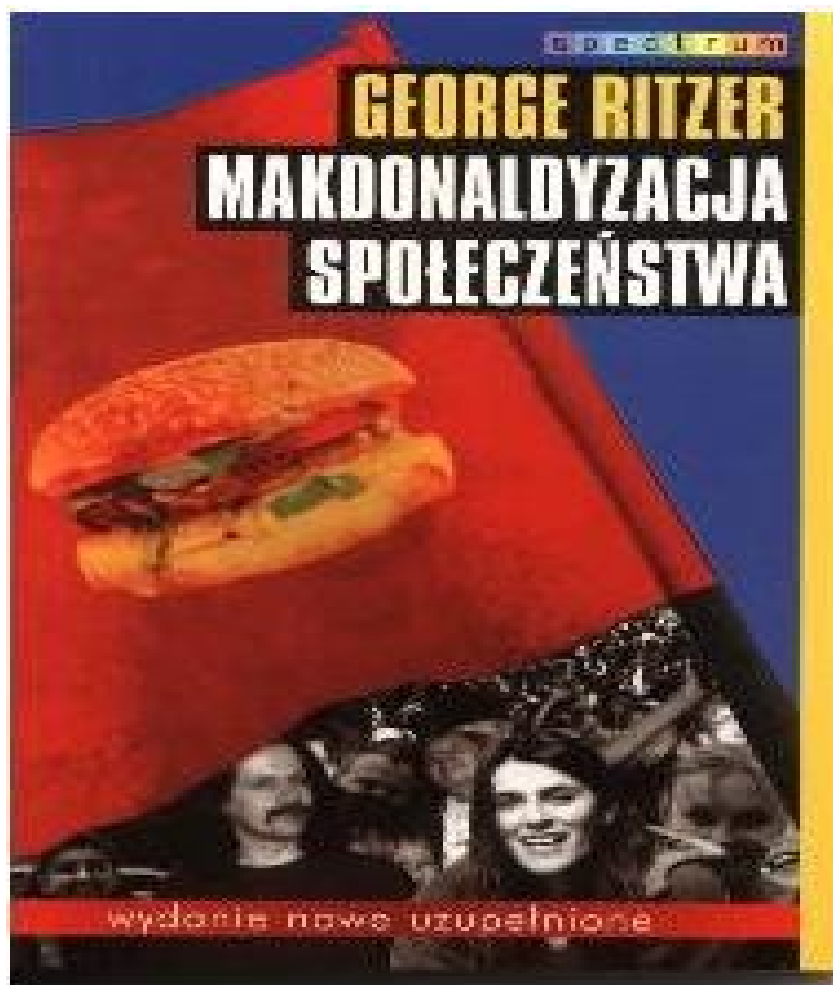
4. völlig neue Auflage

Obr. 4: Německé vydání (UVK 2006)

Obr. 5: Polské první vydání (Wydawnictwo Muza 1999)

Obr. 6: Polské druhé vydání (Wydawnictwo Muza 2003)

Použitá literatura:

FEKAR, Z. *Rešerše odborné literatury námětového okruhu mcdonaldizace*. Univerzita Tomáše Bati: Zlín, 2009, 15 s.

PAVELKA, J. *Kultura a interpersonální komunikace. Karta předmětu*. Univerzita Tomáše Bati: Zlín, 2008, 16 s.